

Värmekulvert i ett kallt Strömsholm

Antikvarisk kontroll

**Strömsholm 8:1
Kolbäcks socken
Västmanland**

Anna Arnberg

Värmekulvert i ett kallt Strömsholm

Antikvarisk kontroll

Strömsholm 8:1
Kolbäcks socken
Västmanland

Anna Arnberg

Utgivning och distribution:
Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen
Stora gatan 41, 722 12 Västerås
Tel: 021-80 62 80
Fax: 021-14 52 20
E-post: info@kmmmd.se

© Kulturmiljövård Mälardalen 2009

Omslagsfoto: Kolade schakt vid Strömsholm. Foto: Anna Arnberg.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01407.

ISSN: 1653-7408
ISBN: 978-91-86255-17-6

Tryck: Just Nu, Västerås 2009

Innehållsförteckning

Inledning.....	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Syfte.....	6
Metod.....	6
Genomförande och resultat	6
Tekniska och administrativa uppgifter	8

Figur 1. Undersökningsplatsens läge markerat med en svart elips. Utdrag ur digitala gröna kartan för Västmanland. Skala 1:50 000.

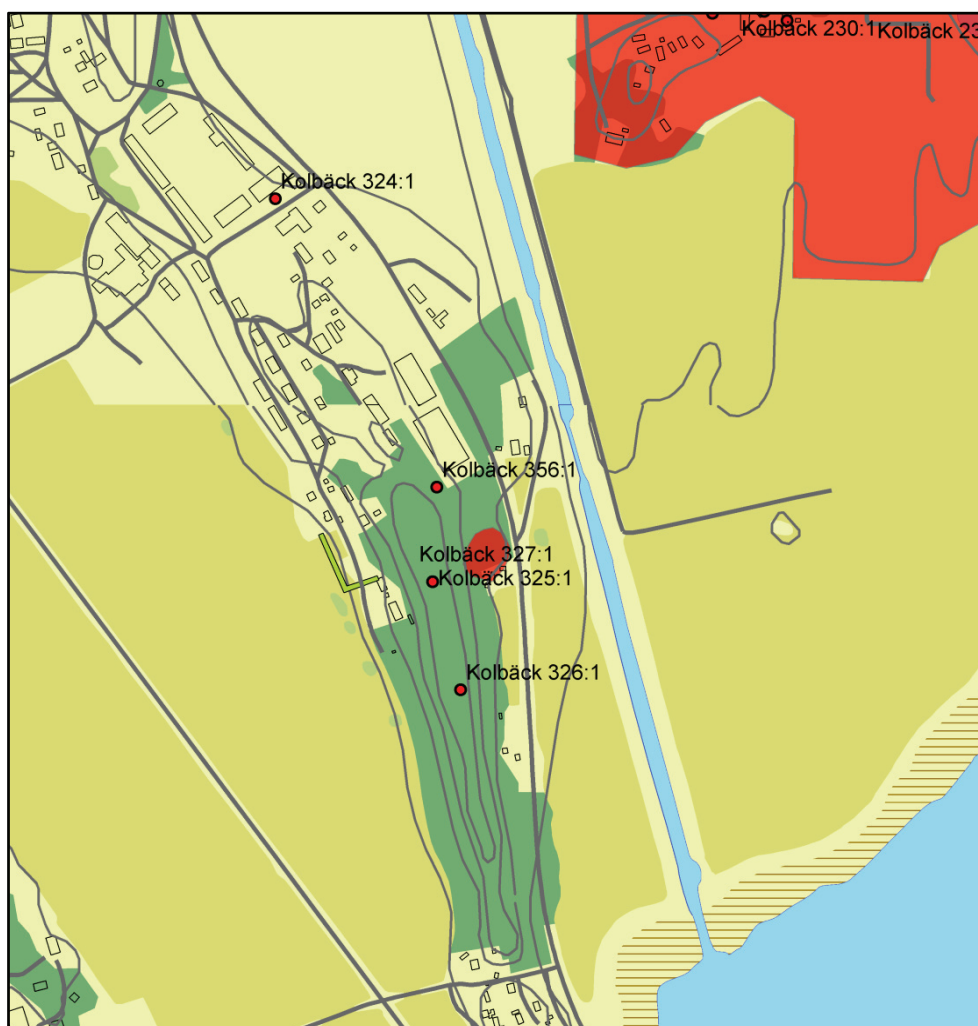
Inledning

I samband med schaktning för värmekulvert inom Strömsholms ridskola, Kolbäcks socken, genomförde Stiftelsen Kulturmiljövård Mälardalen (KM) en antikvarisk kontroll. Den antikvariska kontrollen omfattade en sträcka om cirka 140 meter väster om RAÄ 325:1. Arbetet utfördes den 3 och 10 februari 2009.

Topografi och fornlämningsmiljö

Området för den antikvariska kontrollen ligger vid foten av Strömsholmsåsen. Undersökningsområdet utgörs huvudsakligen av åkermark. Mindre delar berör åsens västsluttning och bebyggd mark.

Strömsholmsområdet är rikt på fornlämningar. I anslutning till området för den antikvariska kontrollen finns dock inga säkra fornlämningar registrerade i fornminnesregistret (FMIS, www.fmis.raa.se). Däremot finns ett antal möjliga fornlämningar och kulturhistoriskt intressanta objekt (figur 2).

Figur 2. Fornlämningar vid Strömsholm, Kolbäcks socken, Västmanland. Ledningssträckningen är markerad med grönt. Skala 1:10 000.

På åsryggen, cirka 70 meter öster om den nu berörda ytan, finns en stensättning (?) och två höglignande lämningar (Kolbäcks sn, RAÄ 325). I närområdet finns också en fornminnesliknande stensättning (Kolbäcks sn, RAÄ 326) och en sentida grav (Kolbäcks sn, RAÄ 356). Den senare består av en pulpetsten med inskriptionen: ”Bergsmannen Lars Larsson, Söderbärke, 1823-1866”. Enligt uppgift i fornminnesregistret skall stenen ha placerats här på 1940-talet, möjligen 1947. Därtill finns en uppgift om att det ska ha legat en kolerakyrkogård hundratalet meter öster om arbetsområdet (Kolbäcks sn, RAÄ 327). En bit längre bort finns vidare en minnessten (RAÄ 324) och Strömsholms slott (RAÄ 230).

Syfte

Den antikvariska kontrollen syftade till att skydda eventuella fornlämningar, och, om fornlämning påträffades, att dokumentera anläggningar och kulturlager. Om fornlämning framkom skulle den antikvariska kontrollen inriktas på att besvara följande frågor:

- Fornlämningens avgränsning inom schaktet.
- Bedömning av kulturlager, anläggningar och fynd – karaktär, mängd och bevarandegrad.
- Preliminär datering.
- Preliminär tolkning av fornlämningen.

Metod

Den ursprungliga planen var att 1,3–1,5 meter breda schakt skulle grävas längsmed hela ledningssträckningen, dvs. längsmed en sträcka om cirka 140 meter. Eventuella anläggningar skulle undersökas till hälften och sektionen ritas i skala 1:20. Anläggningarna skulle beskrivas och läggas in manuellt på en översiktsplan.

Då arbetet inleddes den 3 februari var tjälen drygt 0,3–0,4 meter djup. Arbetet fick avbrytas och planen revideras. Det beslutades att nio stycken schakt om cirka 6 meter vardera skulle kolas med syfte att få bort tjälen. Om arkeologiskt intressanta lämningar framkom skulle resten av sträckningen tinas upp.

Genomförande och resultat

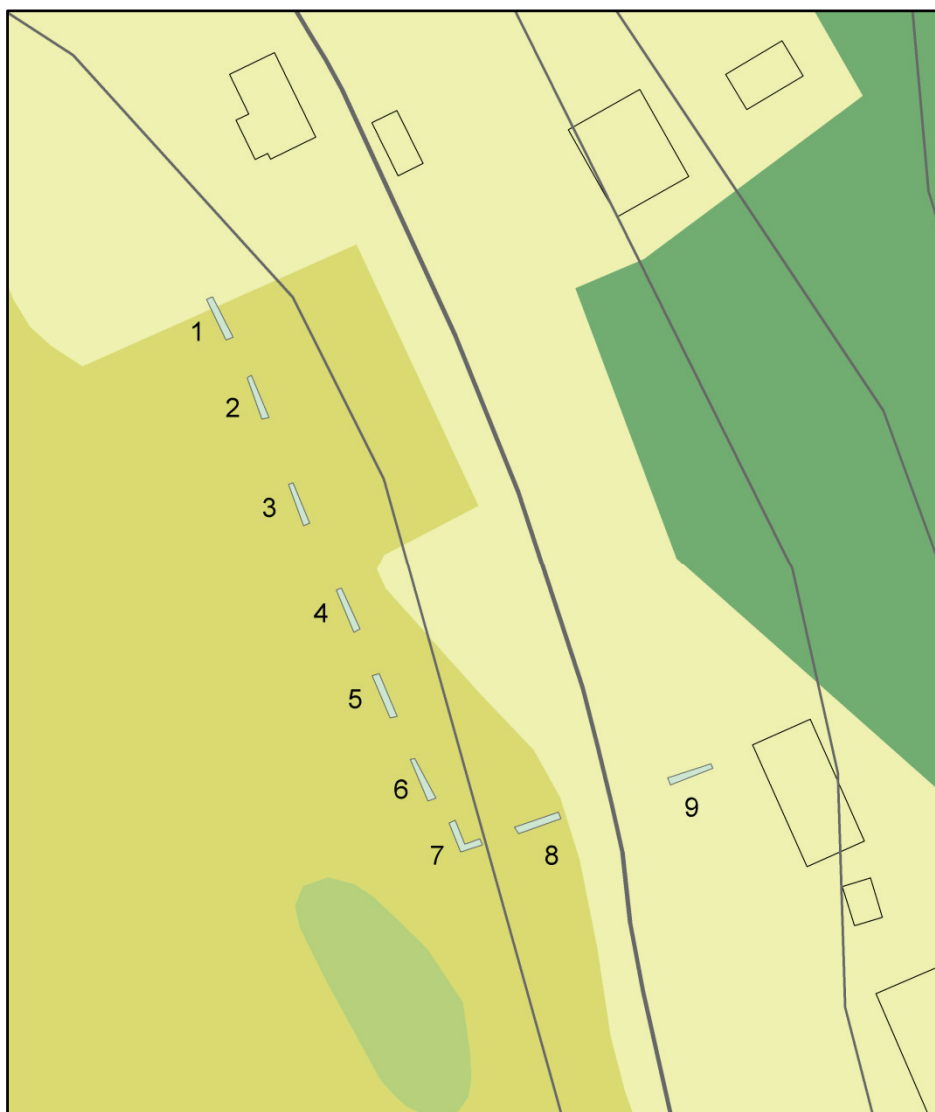
Den antikvariska kontrollen återupptogs den 10 februari. Nio stycken sökschakt om 6–7 x 0,9–1,0 meter vardera undersöktes. Schakten låg jämt fördelade över undersökningsytan (figur 3).

Schakt 1–7 låg på plan, tidigare odlad mark nedanför åsen. Matjorden, som varierade i tjocklek mellan 0,2–0,4 meter, innehöll tegel. I schakt 1 bestod undergrunden av lerblandat grus. I schakt 2–4 och 7 vidtog sand med inslag av enstaka 0,1–0,2 meter stora stenar under matjorden. I schakt 5 och 6 bestod undergrunden av lerblandad silt.

Schakt 8 drogs genom en vägslänt i åsslutningen. Under ett 0,5 meter tjockt påfört lager sandig silt, vidtog morän. Siltlagret innehöll tegel, samt ett fragment av en kritpipa (F1) (figur 4).

Schakt 9 låg en bit upp längs åsslutningen. Här var marken bebyggd och delvis asfalterad. Under asfalten vidtog ett lager påfört grus av anseelig tjocklek. Eftersom området var kraftigt stört av bebyggelsen, och att tjälen fortfarande efter kolning utgjorde ett problem, avbröts undersökningen.

Inga anläggningar eller förhistoriska fynd påträffades vid den antikvariska kontrollen.

Figur 3. Schaktplan. Skala 1:1 000.

Figur 4. Fragment av kritpipa (F1) påträffad i schakt 8. Fragmentet är 3,5 cm stort och väger 4,5 g. Foto: Anna Arnberg.

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>KM dnr:</i>	KM 09005
<i>Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:</i>	431-13067-08, daterat 2009-02-02
<i>Undersökningsperiod:</i>	3 och 10 februari, 2009
<i>Arkeologtimmar:</i>	9 timmar
<i>Maskintimmar:</i>	7 timmar
<i>Exploateringsyta:</i>	49 m ²
<i>Personal:</i>	Anna Arnberg
<i>Belägenhet:</i>	Strömsholm 8:1
<i>Ekonomisk karta:</i>	10G9f NV
<i>Koordinatsystem:</i>	RT 90 2,5 gon V
<i>Koordinater:</i>	X6599737 Y1525485
<i>Inmätningssmetod:</i>	Manuell
<i>Dokumentationshandlingar:</i>	Rapport och övrigt dokumentationsmaterial slutförvaras på ATA, Riksantikvarieämbetet.
<i>Fynd:</i>	Fynd (F1) förvaras på KM i väntan på fyndfördelning

